

настрої та стійкість держави. Саме тому державна політика у цій сфері повинна ґрунтуватися на своєчасному виявленні загроз, оперативному спростуванні неправдивої інформації, підвищенні інформаційної культури громадян і зміцненні психологічної стійкості суспільства до маніпулятивних впливів. **Ігнорування зазначених загроз створює прямі ризики для національної безпеки та стабільності державного розвитку.**

### **Література:**

1. Аксьонов В.В., Кожевников В.В. До проблеми встановлення факту інсценування злочинів. *Криміналістичний вісник*. №1(27). 2017. С.117–123.
2. Інформаційна безпека у контексті сучасних технологій інформаційно-психологічного протистояння: навчальний посібник / Петрик В. М., Назаренко О. А., Присяжнюк М. М., Курганевич В. І., Васіліу Є. В., Рябуха О. М., Голев Д. В., Гнатюк С. О., Фесенко А. О.; за заг. ред. О. А. Назаренка, В. М. Петрика. Київ: «ЦУЛ», 2025. 258 с.
3. Дмитренко М.А. Інформаційно-психологічні операції в контексті інформаційної безпеки України. *Інформація і право*. №1(52). 2025. С. 112–125.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-38>

## **ДРІБНЕ ХУЛІГАНСТВО ТА ХУЛІГАНСТВО: ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ**

**Ребрій Д. В.**

*студент 2 курсу факультету права та економіки*

*Міжнародний університет*

*Науковий керівник: Рудой К. М.*

*доктор юридичних наук, професор,*

*професор кафедри державно-правових дисциплін*

*Міжнародний університет*

*м. Одеса, Україна*

Як відомо, хуліганство є одним із найпоширеніших правопорушень в Україні та тягне за собою юридичні наслідки. Особливістю правового регулювання цих справ є складність розмежування між дрібним хуліганством (стаття 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення [2]) та кримінальним хуліганством (стаття 296 Кримінального кодексу України [1]). Основна проблема полягає в тому, що законодавець використовує ціннісно навантажені терміни, такі як

«особлива зухвалість», «винятковий цинізм», «грубе порушення громадського порядку», без чіткого їх визначення. У результаті це створює значні труднощі у правозастосуванні, а також формує ризики неоднакової судової практики. В умовах правової держави питання правової визначеності має особливе значення, оскільки від правильності кваліфікації залежить не лише вид юридичної відповідальності, а й дотримання принципів справедливості, законності та пропорційності покарання. Помилки в кваліфікації таких дій можуть призвести до порушень прав людини, втрати довіри громадськості до судової влади та навіть негативних наслідків для міжнародної репутації України, якщо Європейський суд з прав людини визнає такі порушення такими.

У теорії права хуліганство розглядається як умисне посягання на громадський порядок, що характеризується демонстративною неповагою до суспільства, аморальністю поведінки та прагненням особи протиставити себе загальноприйнятим правилам співжиття. Кримінальний кодекс України у ст. 296 визначає хуліганство як грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, яке супроводжується особливою зухвалістю або винятковим цинізмом [1]. Саме ці ознаки є ключовими для відмежування злочину від адміністративного проступку. У науковій літературі правопорядок визначається як стан упорядкованості суспільних відносин, що забезпечується дотриманням норм права всіма суб'єктами правовідносин. Громадський порядок та громадська безпека розглядаються як взаємопов'язані категорії, спрямовані на забезпечення захищеності особи, суспільства та держави від протиправних посягань. Саме тому будь-яке посягання на громадський порядок становить підвищену суспільну небезпеку, особливо коли воно супроводжується агресивною поведінкою, насильством або демонстративним приниженням людської гідності [3, с.41].

Водночас, до дрібного хуліганства, згідно зі статтею 173 Кодексу України про адміністративні правопорушення, належать непристойні висловлювання в громадських місцях, образливі домагання громадян та аналогічні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян. Покарання за таке правопорушення значно м'якше та передбачає штраф, громадські роботи або адміністративний арешт до п'ятнадцяти діб [2].

Співставлення диспозицій ст. 296 КК України та ст. 173 КУпАП дає підстави стверджувати, що основною розмежувальною ознакою є ступінь суспільної небезпечності діяння та наявність особливої зухвалості або виняткового цинізму [1,2]. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 року № 10 «Про судову практику у справах про хуліганство» містить роз'яснення, відповідно до яких при вирішенні питання про відмежування кримінально караного хуліганства від дрібного слід враховувати характер дій винного, мотиви поведінки, спосіб вчинення правопорушення, тривалість порушення громадського порядку, кількість потерпілих, а також ступінь порушення їхніх прав та інтересів [3]. Особливо зухвала поведінка може проявлятися в насильстві, що призводить до

фізичних травм, постійному зриві роботи установ або громадського транспорту, агресивній поведінці щодо кількох осіб або державних службовців. Винятковий цинізм характеризується явним зневажанням моральних норм, порушенням людської гідності та переслідуванням людей похилого віку, дітей або вразливих осіб. Проблема полягає в тому, що законодавство не має чітких критеріїв для оцінки цих понять, тому судова практика та особисті переконання судді є суттєвим фактором у їх класифікації.

Практичні аспекти класифікації хуліганства створюють значну кількість суперечливих ситуацій. Так, незначне хуліганство може проявлятися у співі непристойних пісень, криках під час кіносеансів, здійсненні недоречних телефонних дзвінків, вживанні їжі у невизначених громадських місцях, малюванні непристойних графіті на парканах чи стінах, зриві ліній зв'язку шляхом образи інших громадян, невинуватого порушенні спокою вночі тощо. Однак, коли така поведінка супроводжується насильством, погрозами, пошкодженням майна або серйозним і тривалим порушенням громадського порядку, виникає питання про перекваліфікацію діяння як кримінального хуліганства. Особливо складними є випадки, коли дії особи мають ознаки реалізації свободи вираження поглядів [5].

Показовою у цьому аспекті є справа «Швидка проти України», розглянута Європейським судом з прав людини. Заявниця під час урочистостей до Дня Незалежності України відірвала стрічку з написом «Президент України В.Ф. Янукович» від вінка, покладеного главою держави до пам'ятника Тарасу Шевченку. Національні суди кваліфікували такі дії як дрібне хуліганство та призначили адміністративний арешт строком на десять діб. При цьому суди мотивували суворість покарання цинічним ставленням заявниці та невизнанням нею своєї вини. Європейський суд з прав людини дійшов висновку, що застосоване покарання було непропорційним, а дії заявниці становили форму політичного самовираження, захищеного ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Суд наголосив, що адміністративний арешт може застосовуватись лише у виняткових випадках, а накладення найсуворішого стягнення на особу, яка не вчиняла насильства та не створювала реальної загрози громадському порядку, є порушенням свободи вираження поглядів [3, с. 42].

Таким чином, аналіз українського законодавства, судової практики та рішень Європейського суду з прав людини дозволяє зробити висновок, що розмежування дрібного хуліганства та кримінально караного хуліганства залишається одним із найскладніших викликів, з якими стикаються правоохоронні органи. Основною причиною цього є використання законодавцем оціночних понять без належної конкретизації їх змісту, що створює ризики неузгодженого застосування правових норм, порушення принципу правової визначеності та потенційного обмеження прав людини. У зв'язку з цим необхідно вдосконалити законодавство, уточнивши критерії

«надзвичайної зухвалості» та «виняткового цинізму», а також закріпити стабільний та послідовний корпус судової практики.

Важливого значення набуває професійна підготовка суддів та працівників правоохоронних органів щодо правильного застосування положень ст. 173 КУпАП та ст. 296 КК України з урахуванням стандартів Європейського суду з прав людини. Лише за умови дотримання принципів законності, пропорційності та правової визначеності можливо забезпечити ефективний захист громадського порядку та водночас гарантувати належний рівень захисту прав і свобод людини у демократичному суспільстві.

### **Література:**

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 року № 2314-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Брисковська, О. М., & Брисковська, О. Ю. Проблеми співвідношення дрібного хуліганства та права на вираження політичних поглядів особи. *Київський часопис права*. 2024. (4), 39–44. <https://doi.org/10.32782/klj/2023.4.6>
4. Кваша О. О., Пономаренко В.В. Актуальні питання кримінально правової кваліфікації за хуліганство у світлі практики Європейського суду з прав людини. Правове життя сучасної України: матер.Міжнар.наук.-практ.конф.(м. Одеса, 17 трав. 2019 р.) Одеса: ВД «Гельветика», 2019. Т. 2. С.157–160.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-39>

## **ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ**

***Смеречинська А. Г.***

*студентка, лаборант кафедри юриспруденції  
Чернівецький інститут Міжнародного університету  
м. Чернівці, Україна*

Актуальність теми зумовлена тим, що в умовах збройної агресії проти України інформаційна сфера перетворилася на один із ключових напрямів забезпечення національної безпеки держави. Інформаційний простір активно використовується як засіб впливу на суспільство, формування громадської думки, дестабілізації внутрішньої ситуації та підриву довіри до